

УДК 351.741:342.9(094)

Т.А. Плугатар,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ З ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ГРОМАДСЬКИМИ ФОРМУВАННЯМИ ТА НАСЕЛЕННЯМ

Стаття присвячена дослідженню адміністративно-правового регулювання взаємодії органів внутрішніх справ з органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням. Висвітлено основні проблеми, які виникають під час взаємодії органів внутрішніх справ з органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями і населенням на сучасному етапі, та визначаються шляхи їх вирішення. Окреслюються напрями вдосконалення чинного законодавства України щодо налагодження дієвої співпраці між органами внутрішніх справ та громадськістю.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, органи внутрішніх справ, органи місцевого самоврядування, громадські формування, населення, взаємодія, співпраця.

Статья посвящена исследованию административно-правового регулирования взаимодействия органов внутренних дел с органами местного самоуправления, общественными формированиями и населением. Освещены основные проблемы, возникающие при взаимодействии органов внутренних дел с органами местного самоуправления, общественными формированиями и населением на современном этапе, и определяются пути их решения. Определяются направления совершенствования действующего законодательства Украины по налаживанию действенного сотрудничества между органами внутренних дел и общественностью.

Ключевые слова: административно-правовое регулирование, органы внутренних дел, органы местного самоуправления, общественные формирования, население, взаимодействие, сотрудничество.

Paper is devoted to the study of administrative and legal regulation of an interaction of bodies of Internal Affairs with local authorities, public associations and citizens. The main problems arising from the interaction of the bodies of Internal Affairs with local authorities, community groups and the population at the present stage are highlighted, and the ways of their solution are determined. Several areas of the improvement of the current legislation of Ukraine on the establishing of an effective cooperation between the police and the public are defined.

Keywords: administrative-legal regulation of the Ministry of Internal Affairs, local government, community formation, population, interaction, cooperation.

Розвиток демократії, гарантування прав і свобод громадян нерозривно пов'язані з підвищенням якості та ефективності діяльності органів внутрішніх справ (далі – ОВС) України, які виконують широке коло завдань щодо охорони громадського порядку, захисту життя, здоров'я, прав і свобод громадян, власності, природного середовища, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, попередження і припинення правопорушень тощо. Ефективність та якість

роботи ОВС залежить також і від налагодженої належним чином взаємодії з органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням. На жаль, чинне законодавство, зокрема Закони України “Про міліцію” та “Про місцеве самоврядування в Україні” та ін., не забезпечує налагодження дієвої співпраці та підтримання організаційних зв'язків ОВС з місцевими радами та населенням. Тому, з огляду на необхідність створення належних умов для посилення ролі інститутів місцевої демократії у здійсненні відкритої та об'єктивної громадської оцінки результатів роботи ОВС України та враховуючи надзвичайно гостру потребу в оновленні й удосконаленні нормативної бази щодо охорони громадського порядку, профілактики правопорушень, мінімізації їх негативних проявів, актуальною стає теоретична розробка проблем взаємодії ОВС з органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням.

Окремі аспекти взаємодії підрозділів ОВС з громадськістю частково розглядалися в наукових та навчальних працях вітчизняних дослідників, зокрема, таких як: М.І. Ануфрієв, В.Т. Білоус, О.М. Бандурка, І.П. Голосніченко, О.М. Ключев, В.В. Ковальська, А.Т. Комзюк, В.В. Конопльов, Н.П. Матюхіна, М.М. Тищенко, В.І. Олефір, В.П. Петков, В.М. Плішкін, Г.О. Пономаренко, Т.О. Проценко, Ю.І. Римаренко, О.Ю. Синявська, І.М. Шопіна, Х.П. Ярмакі, О.Н. Ярмиш та ін. Однак огляд наукової літератури свідчить, що наразі дослідження проблем взаємодії у сфері правоохоронної діяльності ОВС з органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням залишається епізодичним і неповним, а наявні прогалини як теоретичного, організаційного, так і юридичного характеру у цій сфері не сприяють підвищенню ефективності діяльності ОВС України та формуванню належної правової основи такої діяльності. Крім того, відсутність відповідного теоретичного підґрунтя та недосконалість чинного національного законодавства з питань взаємодії в сфері охорони громадського порядку та профілактичної діяльності зумовлюють потребу в пошуці нових підходів до оцінки соціальної ролі ОВС, переосмисленні принципів їх діяльності, створенні нової моделі взаємовідносин з громадянами та суспільством в цілому на сучасному етапі.

Мета статті полягає у з'ясуванні теоретичних основ і практичних напрацювань адміністративно-правового регулювання взаємодії ОВС з органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням та розробці концептуально-теоретичних засад, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на вдосконалення національного законодавства і практики його застосування у зазначеній сфері.

Як відомо, від правового регулювання значною мірою залежить не лише якість роботи ОВС, а й належне виконання їх працівниками обов'язків, що базуються на принципах гуманності та дотримання прав і свобод громадян. Адміністративно-правове регулювання діяльності ОВС України є складним соціальним явищем, зумовленим існуванням значної кількості проміжних систем, однак жодна із систем, пов'язаних із процесами регулювання їх діяльності, не може бути використана без механізму регулювання, тобто функцій, процесів тощо. Нормативно-правові акти, що регулюють правовідносини у сфері правоохоронної діяльності ОВС, також становлять певну систему, тобто правове регулювання функціонує нормально, якщо має ознаки системності.

Таким чином, адміністративно-правове регулювання діяльності ОВС дає можливість зміцнити правову культуру працівників за рахунок удосконалення форм організації й стимулювання їх діяльності, зміцнення дисципліни, посилення контролю та відповідальності, налагодження дієвої співпраці з населенням. Крім того, зміни, які наразі відбуваються в українському суспільстві, характеризуються кардинальними перетвореннями людського буття, виникненням нових форм

спілкування, формуванням нової системи орієнтацій особистості у світі цінностей, зводяться до утвердження в усіх сферах життєдіяльності людини переваги гуманістичної парадигми, домінантою якої є гуманістична міжособистісна взаємодія. На нашу думку, особливо важливо це врахувати при підготовці нової генерації кадрів для МВС України, адже від того, якими будуть в нашій країні правоохоронці, значною мірою залежить не лише порядок, а й благополуччя держави та зміцнення демократії. Підготовка майбутніх правоохоронців, діяльність яких пов'язана із забезпеченням громадського порядку та безпеки, повинна відповідати світовому рівню демократично-правових країн, утвердженню в житті ідей і норм гуманізму та прагненню до формування не лише професійно компетентних працівників, але й соціально відповідальних громадян і патріотів [1, с. 131].

Слід зауважити, що ефективна протидія правопорушенням та забезпечення правопорядку в державі неможливі без підтримки й участі у цій справі широких верств населення. Як було доведено в результаті багатьох наукових досліджень і практичних експериментів, проведених останнім часом щодо діяльності ОВС України, їм не вистачає підтримки громадськості. Більше того, було встановлено, що ОВС можуть досягти значних успіхів у забезпеченні правопорядку в державі та протидії правопорушенням і злочинам лише у тому разі, якщо буде побудовано атмосферу взаємоповаги і співробітництва між нею та громадянами. Слід вказати й на те, що для досягнення цієї спільної мети громадськість і ОВС наділені різними повноваженнями і використовують у своїй діяльності різні засоби та методи. Правильно організована взаємодія населення з ОВС значною мірою впливає на ступінь активності громадян. З іншого боку, вона важлива й для самих працівників ОВС, оскільки в тих місцях, де активно діють громадяни, служба стає більш маневровою, така діяльність стимулює до застосування нових форм та методів попередження правопорушень і злочинів та захисту прав і свобод громадян.

Окремо варто зупинитися на розгляді такого поняття як “взаємодія”, адже будучи філософською категорією воно відображає процеси впливу різноманітних об'єктів один на одного, їх взаємну обумовленість, зміну стану, взаємоперехід, а також породження одним об'єктом іншого. Взаємодія становить вид безпосереднього або опосередкованого, зовнішнього або внутрішнього відношення зв'язку [2, с. 81]. Деякі автори називають категорію взаємодії адміністративно-правовою [3, с. 25], що, на нашу думку, можна робити лише із застереженням “у спеціальному змісті”. Загальноприйнятим у науковому товаристві є те, що, вирішуючи спірні та широкі за змістом питання, слід спиратися на визнану в теорії права ідею взаємозалежних підходів – філософського, спеціально-юридичного і соціологічного [4, с. 27]. Так, у філософському розумінні “взаємодія”, як зазначалося вище, означає категорію, що відображає процеси впливу різноманітних об'єктів одне на одного, їх взаємну обумовленість, зміну стану, взаємоперехід, а також породження одним об'єктом іншого [5, с. 57]. Проте незважаючи на таку об'ємну характеристику, залишається не зовсім зрозумілим, що ж саме мається на увазі під “соціальною взаємодією”. Таким чином, для категорії “взаємодія” з філософської точки зору характерними є: по-перше, наявність фактичних та стійких зв'язків, по-друге, таких зв'язків, що дозволяють об'єктам впливати одне на одного; по-третє, наявність самого впливу, у результаті якого відбувається взаємна зміна взаємодіючих сторін. У свою чергу, спеціально-юридичний підхід дозволяє зробити аналіз нормативно-правових актів, що діяли і діють у сфері взаємодії органів внутрішніх справ з органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням. Таким чином, спеціально-юридичний підхід до поняття “взаємодія” показує, що його сутність не зводиться до самої лише спільної діяльності суб'єктів, а містить у собі більш широке коло зв'язків і контактів (обмін інформацією, узгодження самостійних дій, планування роботи тощо).

Що стосується соціологічного підходу до взаємодії ОВС з органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням, то вона полягає у вивченні взаємодії як правового явища на основі емпіричних матеріалів соціологічних досліджень. Такі дослідження показують, що практика боротьби з правопорушеннями пов'язується із широким спектром стійких відносин між ОВС та органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями і населенням для досягнення загальних цілей, а саме: захисту життя, здоров'я, прав і свобод громадян, власності, природного середовища, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, попередження і припинення правопорушень.

П. Сорокін, досліджуючи зміст поняття “взаємодії”, розглядає його як найпростішу модель соціального явища і зазначає, що “явище взаємодії людей дано тоді, коли психічні переживання, зовнішні акти однієї людини або людей є функцією існування, фізичного, психічного стану іншого індивіда” [6]. Соціальна взаємодія, за П. Сорокіним, можлива лише за таких умов: наявності двох або більшого числа індивідів, які обумовлюють переживання і поведінку одне одного; наявності актів, за допомогою яких вони обумовлюють взаємні переживання і вчинки. Говорячи про рушійну силу взаємодій, дослідник зазначає, що “всі люди так чи інакше вступають у систему соціальної взаємодії під впливом цілого комплексу чинників: несвідомих (рефлекси), біосвідомих (голод, почуття спраги, статевий потяг і т.п.) і соціосвідомих (значення, норми, цінності) регуляторів. На відміну від випадкових або тимчасових агрегатів людей (юрба), що характеризуються відсутністю яasnих і пролонгованих зв'язків, тільки суспільство здатне оцінити значення, норми, цінності, які існують усередині кожного із соціосвідомих членів суспільства”. [7] Особливу увагу він акцентує на ролі потреб як мотиву поведінки і діяльності людини взагалі. При цьому ним розроблено систему потреб та виділено, крім вітальних: самозахист; спілкування; інтелектуальну діяльність; вольову діяльність. Елементами взаємодії, на його думку, є індивіди, акти (дії) і спілкування (вони ж символи інтеракції). Так, акти (другий компонент взаємодії) носять подвійний характер. З одного боку, вони – внутрішня реалізація психологічної енергії індивіда, з іншого, – стимули, подразник, що викликає ту чи іншу реакцію в іншого індивіда. П. Сорокін поділяє акти на: акти діяння і недіяння; акти тривалої і швидкої взаємодії; інтенсивні і слабкі акти; свідомі і несвідомі. Крім цього, він виділяє антагоністичні або солідарні, односторонні або двосторонні, шаблонні або нешаблонні види взаємодії [7].

Взаємодію як управлінське поняття можна розглядати як форму зв'язку елементів системи, за допомогою котрої вони, взаємодоповнюючи одне одного, створюють умови для успішного функціонування всієї системи в цілому. Причому необхідно мати на увазі, що взаємодія як управлінська категорія виявляється не лише у внутрішньоорганізаційній діяльності системи, але й у зовнішніх її функціях [8, с. 50].

На думку К.К. Єрмакова, “взаємодія в ОВС – це заснована на законах та підзаконних актах, узгоджена за метою, місцем та часом діяльність різних ланок системи органів внутрішніх справ щодо охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю” [9, с. 4]. З позиції А.А. Аксьонова, “взаємодія в ОВС є спільною діяльністю конкретних служб і підрозділів, спрямована на вирішення загальних завдань, які займають рівноправне положення” [10, с. 13]. Варто зауважити, що деякі автори до ознак взаємодії відносять “рівне становище” взаємодіючих елементів системи, “рівноправність суб'єктів”, які взаємодіють на одному рівні, діяльність “рівноправних” елементів. Інші науковці, даючи визначення взаємодії ОВС як однієї з важливих її ознак, називають узгодженість дій суб'єктів взаємодії за метою, місцем та часом, а інколи ще й за методами. Треті серед ознак взаємодії називають “спільну діяльність” [8, с. 51].

Безперечно, форми взаємодії ОВС з громадськістю зумовлені кількістю та розмаїттям видів такої співпраці. Тому, щоб виділити найбільш важливі форми взаємодії з населенням, усвідомити їх конкретне значення у цій сфері, необхідно їх класифікувати. Якщо брати за основу поширену в юридичній літературі позицію, що взаємодія ОВС і громадськості у сфері охорони громадського порядку являє собою діяльність з обміну інформацією, спільного планування та проведення заходів, можна виділити такі основні, найбільш важливі для практичної діяльності види: 1) сприяння ОВС з боку громадськості; 2) самостійне виконання завдань з охорони громадського порядку силами громадськості [11, с. 58].

Аналізуючи ці два підходи щодо природи взаємодії, необхідно зазначити, що ні перший, ні другий не відображають справжньої суті цього поняття. На наш погляд, взаємодія – це і не сприяння, і не самостійні дії. Стосовно сприяння, то ця ідея була закладена у засадах діяльності добровільних народних дружин, які створювалися за радянської влади. Функції добровільних народних дружин зводились до сприяння міліції, надання їй допомоги. Однак ОВС повинні виконувати покладені на них завдання в тісному контакті з самостійно діючими формуваннями громадян, діяльність яких має носити постійний характер.

Зважаючи на сказане вище та беручи до уваги той факт, що ст. 27 Конституції України кожному надано право захищати своє життя і здоров'я, життя та здоров'я інших людей від протиправних посягань [12], а ст. 6 Закону України “Про міліцію” надає міліції право для виконання покладених на неї завдань залучати громадян за їх згодою до співробітництва у порядку, встановленому законами, що регулюють профілактичну та оперативно-розшукову діяльність [13], вважаємо, що така взаємодія можлива лише на добровільних та рівноправних засадах на відповідній території й у визначений час для досягнення спільної мети – забезпечення громадської безпеки та громадського порядку, захисту прав і свобод громадян, у якій зацікавлені як органи внутрішніх справ, так і громадськість. Особливо яскраво це простежується у Законі України “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону” [14], який, врахувавши міжнародний досвід становлення та реалізації участі інституту громадськості в правоохоронній діяльності, визначає основні функції, права та обов'язки громадян, які беруть у ній участь. Відповідно до цього закону громадяни України мають право створювати громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку, сприяння органам місцевого самоврядування, правоохоронним органам та органам виконавчої влади, а також посадовим особам у запобіганні й припиненні адміністративних правопорушень і злочинів, захисті життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, а також у порятунку людей і майна під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин. Конкретизація норм цього закону відображена у Типовому статуті громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону [15], де зазначається, що залучення громадян до об'єднання в громадські формування правоохоронної спрямованості має здійснюватись лише на добровільних засадах.

Такі громадські формування можуть бути створені на засадах громадської самодіяльності як: зведені загони громадських формувань, спеціалізовані загони (групи) сприяння ОВС, асоціації громадських формувань тощо. Громадські формування правоохоронної спрямованості створюються у складі не менше десяти осіб на добровільних засадах за місцем роботи, навчання або проживання громадян. Рішення про їх створення приймається на зборах громадян. На збори можуть бути запрошені представники трудових колективів, навчальних закладів, правоохоронних органів та громадськості.

Метою спеціалізованих громадських формувань правоохоронного спрямування, як стверджує А.М. Долгополов, є сприяння органам влади і місцевого

самоврядування, правоохоронним органам, а також посадовим особам у виконанні завдань щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, профілактики аварійності і травматизму на транспорті, запобігання та припинення адміністративних правопорушень і злочинів, захисту життя та здоров'я громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, а також у порятунку людей і майна під час виникнення надзвичайних ситуацій [16, с. 229]. Однак варто зазначити, що реалізація цих завдань передбачає необхідність координаційного впливу підрозділів ОВС на вказані громадські формування. На думку Ю.С. Назара, структура такого координаційного впливу складається з організаційних та контрольних повноважень ОВС, а зміст відносин координації полягає у тому, що координуючий орган має право та обов'язок виявити ініціативу в питанні про узгодженість дій – обов'язок органів, які піддаються координуванню взяти участь в узгодженні; обов'язок координуючого органу створити, забезпечити організаційні умови взаємодії (скликати нараду, організувати обмін думками та ін.) – обов'язок іншої сторони використовувати ці умови і зробити все необхідне для узгодження заходів; право і обов'язок координуючого органу контролювати виконання заходів взаємодії – обов'язок іншої сторони надавати необхідну інформацію [17, с. 156].

Окрім аспекти координаційного впливу ОВС на громадські формування закріплені у нормах Закону України “Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону”, зокрема, щодо надання всілякої допомоги та підтримки у створенні громадських формувань з охорони громадського порядку (ст. 4), а також сприяння зазначеним формуванням у охороні громадського порядку (ст. 15) та забезпеченні їх діяльності (ст. 19), повсякденна діяльність громадських формувань організовується, спрямовується і контролюється відповідними органами внутрішніх справ (ст. 3) [18, с. 320].

У свою чергу, громадянські формування правоохоронної спрямованості можуть : проводити мобілізацію широких мас і виступати на підтримку включення проблем забезпечення громадського порядку та безпеки в державні та громадські програми; підтримувати широке розповсюдження інформації про профілактику правопорушень; створювати ініціативні групи для захисту прав та свобод громадян; здійснювати моніторинг і співпрацювати з іншими організаціями недержавного характеру щодо пропагування та підтримування програм з попередження та профілактики правопорушень; сприяти застосуванню знань і фактичних даних на практиці. Все це у підсумку сприятиме формуванню громадської думки про необхідність підвищення правопорядку та культури поведінки у громадських місцях, зміни суспільної свідомості громадян щодо відповідального ставлення до власного життя та здоров'я, благополуччя тих, хто поряд, а також мотивації для захисту прав та свобод інших громадян.

У свою чергу, працівники ОВС, виконуючи обов'язки, повинні своїми вчинками, поведінкою та способом життя стверджувати високі принципи безкорисливості, чесності та скромності, нетерпимо ставитись до будь-яких аморальних проявів, активно боротися з цими явищами. Адже, як це передбачено в Етичному кодексі працівника ОВС України, останні зобов'язані у службових та позаслужбових стосунках з людьми, в особистій поведінці бути зразком чесності, тактовності, зовнішньої охайності і внутрішньої дисциплінованості, культури спілкування, зокрема мовної, у випадках порушення взятих зобов'язань повинні нести відповідальність, передбачену чинним законодавством України. Крім того, як відомо, приймаючи присягу, працівник ОВС зобов'язується з високою відповідальністю виконувати свій службовий обов'язок, вимоги статутів і наказів, постійно вдосконалювати професійну майстерність та підвищувати рівень культури, всіляко сприяти зміцненню авторитету ОВС.

У зв'язку з тим, що ст. 10 Закону України “Про міліцію” не містить положень

про обов'язок міліції дотримуватися принципів, на яких будується її діяльність, вважаємо за необхідне доповнити вказану статтю положенням про обов'язок працівників міліції неухильно дотримуватися принципів, визначених ст. 3 вказаного закону, на яких ґрунтується діяльність міліції, а саме: законності, гуманізму, поваги до особи, соціальної справедливості, взаємодії з трудовими колективами, громадськими організаціями й населенням.

Необхідно наголосити, що Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо інформування керівниками правоохоронних органів громадськості про стан законності та заходи щодо її зміцнення" [19] визначено, що Заступник Міністра внутрішніх справ України – начальник ГУ МВС України в Автономній Республіці Крим, начальники головних управлінь, управлінь МВС України в областях, містах та начальники їх міських і районних відділів (управлінь) на відкритому пленарному засіданні відповідної ради, на яке запрошуються представники засобів масової інформації, не менш як двічі на рік інформують населення відповідної адміністративно-територіальної одиниці про стан боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території.

Хоч чинне законодавство України й містить деякі правові передумови взаємодії ОВС з представницькими органами місцевого самоврядування, завдяки яким останні опосередковано можуть впливати на їх діяльність у сфері забезпечення законності та правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів особи на відповідній території. Зокрема, згідно зі ст. 26 та 43 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", до повноважень сільських, селищних, міських, районних та обласних рад віднесено розгляд запитів депутатів (у тому числі до керівників ОВС) та прийняття рішень за цими запитами, заслуховування інформації керівників ОВС про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території. За наслідками розгляду відповідного запиту чи заслуховування інформації відповідна рада може прийняти рішення, в якому можуть міститися відповідні оцінки та рекомендації ОВС. А ст. 38 згаданого вище закону визначає повноваження виконавчих органів сільських, селищних та міських рад у сфері забезпечення законності та правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів особи. За її змістом останні, сприяючи діяльності ОВС, можуть вносити подання до відповідних ОВС у разі ігнорування ними законних вимог та рішень рад і їх виконавчих органів, прийнятих в межах їх повноважень. Це обумовлено тим, що відповідні органи місцевого самоврядування є органами загальної компетенції, а тому відповідні питання не можуть повністю залишатися поза їх увагою.

Отже, чинне законодавство вже містить достатні правові передумови для співпраці між ОВС і органами місцевого самоврядування та населенням і посилення ролі інститутів місцевої демократії у здійсненні громадської оцінки результатів роботи місцевих ОВС, однак Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо інформування керівниками правоохоронних органів громадськості про стан законності та заходи щодо її зміцнення" не врегульовані питання інформування сільських, селищних рад, а також рад міст обласного та районного підпорядкування. Крім того, ст. 26 Закону України "Про місцеве самоврядування" передбачається, що виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються такі питання, як заслуховування інформації керівників ОВС про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території. Тому потрібно внести зміни та доповнення до ст. 7 Закону України "Про міліцію" та уточнити, що, крім керівників вказаних органів, інформувати населення можуть також їх заступники та визначені ними відповідні працівники ОВС і внести відповідні уточнення також і до ст. 26 Закону України "Про місцеве самоврядування".

На підставі викладеного вище можна зробити висновок про те, що під адміністративно-правовим регулюванням взаємодії органів внутрішніх справ з органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями та населенням слід розуміти систему адміністративно-правових засобів (елементів), сукупність прийомів та способів правового впливу на суспільні відносини, що виникають під час такої взаємодії, за допомогою яких визначається комплекс організаційних та спеціальних заходів, спрямованих на захист від протиправних посягань, а також забезпечення особистої безпеки громадян, боротьбу з правопорушеннями. Специфіка адміністративно-правового регулювання зазначеної взаємодії полягає у тому, що, з одного боку, вона відбувається в особливих внутрішньоорганізаційних умовах (комплектування особового складу, проходження служби, атестування, застосування працівниками ОВС спеціальних засобів, службові відрядження), а з іншого – спрямовується на забезпечення як постійних або тимчасових (ситуаційних), так і загальнодержавних та регіональних явищ чи процесів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Серебряк В.В.* Гуманізація та демократизація діяльності міліції як складова забезпечення національної безпеки України / В.В. Серебряк, О.А. Єнна // *Духовність особистості : методологія, теорія і практика.* – 2011. – № 5 (46). – С. 122–132.
2. *Философский энциклопедический словарь* / под ред. П.Н. Федосеева, С.М. Ковалева. – М. : Советская энциклопедия, 1980. – 672 с.
3. *Полищук А.Д.* Понятие взаимодействия милиции и добровольных дружин в охране общественного порядка : уч. пособ. / А.Д. Полищук. – К., 1982. – 44 с.
4. *Кулик В.П.* Методология правоотношений / В.П. Кулик. – М. 2009. – 421 с.
5. *Философский энциклопедический словарь* / за ред. С.М. Ковалева, В.Г. Панова, П.Н. Федосеева. – М., 1983. – 840 с.
6. *Сорокин П.А.* Человек. Цивилизация. Общество / П.А. Сорокин. – М., 1992. – 542 с.
7. *Громов И.А.* Современная западная социология / И.А. Громов, А.Ю. Мацкевич. – СПб., 2009. – 244 с.
8. *Клюев О.М.* Проблеми взаємодії підрозділів органів внутрішніх справ на регіональному рівні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / О.М. Клюев. – Харків, 2010. – 422 с.
9. *Ермаков К.К.* Взаимодействие и координация в органах внутренних дел : лекция / К.К. Ермаков. – М. : Акад. МВД СССР, 1971. – 24 с.
10. *Аксенов А.А.* Организация взаимодействия в органах внутренних дел как функция управления : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / А.А. Аксенов. – М. : Акад. МВД СРСР, 1974. – 24 с.
11. *Томин В.Т.* Взаимодействие органов внутренних дел с населением в борьбе с преступностью : учеб пособие / В.Т. Томин. – Омск : НИ и РИО Омской ВШ милиции МВД СССР, 1975. – 159 с.
12. Конституція України // *Відомості Верховної Ради України.* – 1996. – № 30. – Ст. 141.
13. Про міліцію : Закон України від 20 грудня 1990 р. // *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1991. – № 4. – Ст. 20.
14. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22.06.2000 № 1835-III // *Відомості Верховної Ради України.* – 2000. – № 40. – Ст. 338.
15. Про затвердження Типового статуту громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, описів зразків бланка посвідчення і нарукавної пов'язки члена такого формування : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.12.2000 № 1872 // *Офіційний вісник України.* – 2001. – № 52. – Ст. 2259.
16. *Долгополов А.М.* Організаційно-правові питання діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / А.М. Долгополов. – К., 2007. – 268 с.
17. *Назар Ю.С.* Координаційні повноваження ОВС у сфері профілактики адміністративних правопорушень / Ю.С. Назар // *Науковий вісник ЛДУВС. Серія юридична.* – 2009. – Вип. 1. – С. 154–161.

18. Струс В.М. Зміст та форми взаємодії підрозділів ДАІ МВС України з громадськими формуваннями правоохоронної спрямованості / В.М. Струс // Науковий вісник ЛДУВС. Серія юридична. – 2012. – Вип. 3. – С. 315–325.

19. Про внесення змін до деяких законів України щодо інформування керівниками правоохоронних органів громадськості про стан законності та заходи щодо її зміцнення : Закон України від 01.07.2010 № 2389-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 37. – Ст. 497.

Отримано 04.11.2014